

Lokal utvecklingsstrategi för

FISKELEADER

PÅ ÅLAND 2023-2027

**Lokalt ledd utveckling inom programmet för
Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden 2021-2027**

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Lokalkraft Leader Åland rf.
Version 20.3.2024

Innehållsförteckning, kortversion av strategin

1.	Inledning	3
2.	Vision, prioriterade fokusområden & målsättningar.....	4
	Prioriterat fokusområde 1: Välmående fiskbestånd och livsmiljö	5
	Prioriterat fokusområde 2: Smak av sjö & hav	6
	Prioriterat fokusområde 3: Fiskekultur i arbete och fritid	7
3.	Indikatorer, mätbara effekter	8
4.	Förvaltning och genomförande	9
5.	Uppföljning och utvärdering	11
6.	Finansieringsplan	12

Fiskets lokala utvecklingsstrategi är framtagen av Lokalkraft Leader Åland r.f. för genomförandet av Fiskeleader på Åland inom ramen för den åländska åtgärden för Lokal utveckling inom Finlands operativa program för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden 2021-2027.

1. Inledning

Åland är på många sätt ett unikt Leaderområde. Åland är ett självstyrt landskap inom Finland, med ett eget parlament och en egen regering vilken har lagstiftningsbehörighet inom många områden. Åland består av fler än 6 700 öar där den största ön utgör ungefär 70 procent av den totala landarealen, var över nittio procent av de ca 30 300 invånarna bor. Åland är uppdelat i sexton kommuner, varav en stad, nio landsbygdskommuner och sex skärgårdskommuner utan fast förbindelse.

Föreningen Lokalkraft Leader Åland r.f. verkar för landsbygdsutveckling på hela Åland. Syftet är att utgående från lokalbefolkningens egna behov och värderingar verka för att bevara den lokala servicen och de lokala arbetsplatserna, skapa nya arbetstillfällen, utveckla förutsättningar för delaktighet och trivsel samt främja kunnskap och sysselsättning i enlighet med principerna för hållbar utveckling. Föreningen bildades 2007 och har sedan dess kontinuerligt arbetat för landsbygdens utveckling som lokal aktionsgrupp inom Ålands landsbygdsutvecklingsprogram och som Fiskeleadergrupp inom Ålands del av Finlands operativa program för havs- och fiskerinäringen. Hittills har över 240 projekt möjliggjorts genom Leadermetoden på Åland och engagerat flera tusentals människor.

Verksamheten har utvecklats under åren och föreningen har ett brett nätverk både lokalt, nationellt och internationellt. Leader Åland ingår bland annat i klustret Ålands Landsbygdscentrum tillsammans med fjorton andra organisationer, är medaktör i Bärkraft.ax, har en styrelseplats i föreningen Hela Norden ska leva och har ett nära samarbete med de tvåspråkiga leadergrupperna i Finland. Det åländska leaderarbetet har även uppmärksammats på både nationell och EU-nivå.

Fiskeleaderstrategin för programperioden 2023-2027 är den tredje strategin som tagits fram i Leader Ålands regi och är en utveckling av tidigare arbete, utifrån de behov som analyserats. Strategin kompletterar övrigt utvecklingsarbete så väl som andra finansiella instrument som finns tillgängliga i landskapet. Leadermetodens underifrånperspektiv och transparens i samband med finansiering, rådgivning, sektorsövergripande partnerskap och nätverkande är en annorlunda och viktig metod som kan främja den åländska fiskerinäringen från gräsrotsnivå i samverkan.

Fiskets lokala aktionsgrupps vision är *En hållbar och livskraftig fiskekultur*. Visionen handlar om att utveckla fisket på Åland på ett sätt som är ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart på lång sikt. Det handlar om att bevara och utveckla den starka tradition av fiske som finns på Åland, samtidigt som man anpassar sig till förändrade förutsättningar och utmaningar. Målet är att Åland ska ha en livskraftig och lönsam näring, samtidigt som man bygger broar mellan tredje sektorn och fiskerinäringen samt bevarar och stärker det kulturarv och den biologiska mångfalden.

Våra mål och prioriterade fokusområden under perioden är:

- Välmående fiskbestånd och livsmiljö
- Smak av sjö & hav
- Fiskekultur i arbete och fritid

Genom fokusområdena i fiskeleaderstrategin, i samråd med andra lokala strategier, stödformer och verksamheter, kan vi uppmuntra till insatser för att bevara vårt immateriella kulturarv för kommande generationer, förbättra förutsättningarna för fiskens uppväxt- och levnadsmiljö samt skapa förutsättningar för en ökad lönsamhet i fiskerinäringen genom att främja lokalt engagemang och förändring av attityder, bidra till folkbildning och inspirera till samverkan.

2. Vision, prioriterade fokusområden & målsättningar

På basen av SWOT-analysen har vi tagit fram vår vision "En hållbar och livskraftig fiskekultur". Visionen handlar om att den starka tradition av fiske som finns på Åland är bevarad och utvecklad på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt, samtidigt som man anpassat sig till förändrade förutsättningar och utmaningar.

Målet är att Åland ska ha en livskraftig och lönsam näring, samtidigt som man bygger broar mellan tredje sektorn och fiskerinäringen samt bevarar och stärker både kulturarvet och den biologiska mångfalden.

Lokalsamhället har en aktiv roll i att gemensamt arbeta för detta och genom att engagera en varierad målgrupp hoppas vi säkerställa en ökad kunskap, tillgänglighet, intresse och utveckling av vårt fiske på Åland.

För att nå visionen har Fiskets lokala aktionsgrupp, på basen av behovsanalysen och den erfarenhet som byggts upp från tidigare programperioder, prioriterat följande tre fokusområden under perioden 2023-2027:

**Välmående fiskbestånd
och livsmiljö**

**Smak av
sjö & hav**

**Fiskekultur
i arbete och fritid**

En hållbar och livskraftig fiskekultur

Målsättningen med fokusområdena är att bevara vårt immateriella kulturarv för kommande generationer, förbättra förutsättningarna för fiskens uppväxt- och levnadsmiljö samt främja fiskerinäringens lönsamhet.

Under varje fokusområde finns exempel på projekt beskrivet, men vi vill också ge utrymme för de lokala aktörernas idéer. När projekt grundar sig i lokala behov och engagemang finns goda förutsättningar för utveckling och synergieffekter.

Stöd kan beviljas till allmännyttiga investeringar och utvecklingsprojekt. Även paraplyprojekt som möjliggör och underlättar för små projekt att genomföras såväl som utredningsprojekt och interregionala eller transnationella samarbetsprojekt är möjliga inom alla tre fokusområden. För sådana projekt tillämpas samma urvalskriterier och stödprocent som övriga ansökningar. För att ett projekt ska kunna mätas som ett samarbetsprojekt krävs dock minst en annan samarbetspart.

Alla projekt ska ha utgångspunkt i Leadermetoden. Projekten uppmuntras till att beakta både samverkan och miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Ett projekt kan passa inom flera av fokusområden, men vi har delat upp dem för att tydliggöra de olika målen. Genom Fiskeleaderstrategin kan vi möjliggöra arbetet med att främja fiskerinäringen och den åländska fiskekulturen i samråd med andra lokala strategier, stödformer och verksamheter.

Stödmottagare

Stödmottagare kan vara alla typer av lokala aktörer, som exempelvis föreningar, samfund, fiskelag, stiftelser, andelslag, kommuner, företag och andra organisationer. Även Fiskets lokala aktionsgrupp kan ansöka om stöd för att driva projekt. Stödmottagaren ska dock vara en registrerad organisation med FO-nummer för att kunna lämna in en ansökan i det elektroniska systemet. Kommersiella projekt (motsvarande direkt företagsstöd) kan inte stödjas.

Prioriterat fokusområde 1: Välstånd fiskbestånd och livsmiljö

För närvarande har ingen av Ålands vikar eller vattenområden en god ekologisk status. Samtidigt vittnar man om en förändring i utvecklingen av fiskbestånden och ett ökat predationshot. Vi behöver ta hand om de åländska fiskbestånden och dess livsmiljö tillsammans!

På Åland finns en stor andel privata mark- och vattenområden, vilket innebär att det också finns många fiskelag, samfälligheter och andra sammanslutningar. Lokalbefolkningen känner till sina områden och deras historiska förändringar. De är engagerade och har möjlighet att identifiera och förbättra lokala miljövärden, till exempel genom att skapa förutsättningar för en god uppväxt- och levnadsmiljö för fisk. Även insjöarna är ett viktigt fokusområde för ett fungerande ekosystem. Genom fiskevårdande åtgärder som exempelvis våtmarker, kan dessutom positiva kringeffekter uppnås om man kombinerar dessa med rekreation för allmänheten eller informations- och kunskapsspridning.

Vi vill även uppmuntra till andra insatser för att främja en hållbar förvaltning av fiskebestånden på Åland, som till exempel att upprätta fiskevårdsplaner, inrätta fredningsområden och utreda skydd mot predatorer som säl och skarv.

Hållbara fiskevårdande insatser är en möjlighet för samhället och miljön på Åland. Långsiktighet, samverkan och kunskapshöjning är nyckeln!

Exempel på aktiviteter som kan stödjas:

- Insatser för ekosystembaserad förvaltning på lokal nivå
- Fiskevårdande insatser, till exempel återställande eller nyskapande av reproduktionsområden för fisk och borttagning av vandringshinder
- Utredningar, pilotprojekt och planering
- Erfarenhetsutbyten och samverkan
- Kunskapshöjande insatser och folkbildning
- Insatser för predationsbekämpning av till exempel säl och skarv

Långsiktiga mål:

- Positiv trend för beståndsutveckling av inhemska kommersiella arter i åldrar, antal och storlek
- Antalet skyddade lekområden har ökat och skyddets utformning utvecklas enligt senast gällande vetenskap om fiskebeståndsvård utifrån en försiktighetsprincip
- Förbättrad ekologisk vattenstatus

Koppling till Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland:

3 | God vattenkvalitet

4 | Biologisk mångfald

6 | Kraftigt minskad klimatpåverkan

7 | Hållbar konsumtion och produktion

Prioriterat fokusområde 2: Smak av sjö & hav

Fiskets roll har varit en viktig del i vår gastronomiska tradition på Åland. Vi vill att insatserna genom fokusområdet ska uppmuntra till en ökad förädling och konsumtion av lokalt fångad eller odlad fisk och andra marina produkter på ett inspirerande och nytänkande sätt, vilket därmed indirekt kan stärka fiskerinäringens förutsättningar genom en ökad efterfrågan.

Genom att engagera barn och unga i fiske kan vi samtidigt trygga och belysa det åländska immateriella kulturarvet som fisket för med sig och skapa nyfikenhet för mer marint på tallriken.

Att hitta nya sätt att använda underutnyttjade arter som till exempel braxen, mört, id och nors kan leda till flera positiva kringeffekter för miljön och samhället. Fisketrycket på de populära arterna kan minska, den biologiska mångfalden kan öka och vi kan upprätthålla ett ekosystem i balans. Samtidigt kan det skapa nya möjligheter för fiskerinäringen och på sikt stärka det lokala näringslivet.

Exempel på aktiviteter som kan stödjas:

- Samarbeten kring produktutveckling och förädling
- Evenemang och gemensamma marknadsplatser för försäljning
- Allmännyttiga investeringar
- Förstudier och pilotprojekt
- Folkbildande insatser om fiske och förädling
- Rådgivning, kurser, lärlingsprojekt och kompetensutveckling
- Projekt som engagerar barn och unga

Långsiktiga mål:

- Ökad konsumtion av flera arter av åländsk vildfångad eller odlad fisk
- Bibehållet eller ökat antal personer i fiskerisektorn
- Ökad kännedom om och intresse för fiske hos barn och unga

Koppling till Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland:

1 | Välmående

2 | Tillit och delaktighet

5 | Attraktionskraft

7 | Hållbar konsumtion
och produktion

Prioriterat fokusområde 3: Fiskekultur i arbete och fritid

Fisket och närheten till vatten är en viktig del av vår kultur och fritid på Åland, både för lokalbefolkningen och för gästande besökare. Det är en del av vår skärgårdsidentitet och Ålands attraktionskraft.

Vi vill därför säkerställa att det finns goda förutsättningar för både fritidsfiske, husbehovsfiske, yrkesfiske och sportfiske – för alla.

Vi kan stärka vår fiskekultur genom att öka kännedomen om vårt immateriella kulturarv för kommande generationer och inflyttade, samtidigt som vi ökar tillgängligheten och sprider kunskap om fritids- och husbehovsfiske. Genom att bygga broar mellan tredje sektorn och fiskerinäringen kan nya perspektiv och möjligheter upptäckas.

Yrkesfisket är en livsstil som säkerligen i tiderna vuxit fram genom kontakten till fiske och tid på vattnet. Idag minskar antalet yrkesfiskare och nyrekryteringen till branschen är inte så stor. Genom att erbjuda ungdomar en första erfarenhet av fiskeribranschen till exempel genom prova-på projekt eller att skapa "fadderfiskare", kan vi underlätta för nya att komma in i branschen och generationsväxlingar eller nyförvärv kan möjliggöras inför framtiden inom det kustnära fisket, vattenbruket och fisketurismen.

Exempel på aktiviteter som kan stödjas:

- Allmännyttiga investeringar som ökar förutsättning och tillgänglighet till fritids- och husbehovsfiske
- Gemensamma insatser för en utvecklad fisketurism
- Utveckling av fritidssysselsättning och bevarande av kulturverksamhet kopplat till fiske och havsmiljön
- Projekt som engagerar och väcker nyfikenhet samt ökar delaktighet och attraktionskraften
- Utbildningstillfällen, kurser, kompetensutveckling och prova-på projekt
- Folkbildande insatser för olika målgrupper, till exempel barn, unga, äldre, inflyttade
- Insatser för att göra fisket tillgängligt för alla åldersgrupper

Långsiktiga mål:

- Utökade nätverk och sektoröverskridande samarbetsformer
- Ett ökat utbud av utbildningstillfällen och kompetenshöjningsåtgärder
- Unga intresserar sig för den åländska fiskerinäringen
- Fiskekultur är en naturlig och stark del av vår vardag
- Det immateriella kulturarvet är bevarat och höjer den åländska attraktionskraften

Koppling till Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland:

1 | Välmående

2 | Tillit och delaktighet

5 | Attraktionskraft

7 | Hållbar konsumtion och produktion

3. Indikatorer, mätbara effekter

Fiskets lokala aktionsgrupp ansvarar för utvärderingen av genomförandet av strategin och kommer därför att ansvara för att sammanställa och analysera implementeringen genom projekten inom varje fokusområde. Detta kan göras till exempel genom att titta på vilka typer av insatser som fått stöd under perioden, aktiviteter och utfall, den geografiska spridningen samt resultat och effekter.

Fokusområde	Indikator	Definition	Mål
Välmående fiskbestånd och livsmiljö	Fysiska fiskevårdsinsatser	Antal nyanlagda eller restaurerade våtmarker, vandringsleder för fisk eller andra insatser som främjar lek- och uppväxtområden	7
	Utvecklingsprojekt	Antal uppgjorda fiskevårdsplaner eller utredningar	3
	Pilotprojekt	Antal övriga beståndsvårdande insatser som t.ex. reduktionsfiske, test av skydd mot predatorer eller kunskapshöjande insatser	3
Smak av sjö & hav	Kunskapshöjande projekt	Antal projekt som kan bidra till ökad kännedom om och intresse för fiske hos barn och unga	4
	Produktutveckling	Antal utbildningstillfällen eller informationsåtgärder gällande produktutveckling och förädling	5
	Marknadsföring av lokal fisk	Antal nya evenemang och fiskmarknader	1
Fiskekultur i arbete och fritid	Allmännyttiga investeringar	Antal investeringar som förbättrar eller ökar tillgänglighet till husbehovs- och fritidsfiske	4
	Bevarande av kulturarv	Antal projekt som tillgängliggör kulturarv genom utveckling av besöksmål eller informations-spridning	3
	Kunskapshöjande projekt	Antal utbildnings- eller informationsprojekt gällande fiskerinäringen som yrke	3
	Ungas intresse för fiskerinäringen	Antal unga på arbetsprövningsperiod eller på praktik i kommersiella fiske-, vattenbruks- eller fisketurismföretag	10
	Yrkesfiskares involvering i projekt	Antal deltagande yrkesfiskare i projekt	5
Antal finansierade projekt		Antal projekt som genomförts genom stöd av Fiskeleader	30

Fiskets lokala aktionsgrupp beaktar projektens möjlighet till uppfyllande av målen i behandlingen av ansökningarna och bedömer uppfyllandet i samband med slutredovisningen. Stödmottagarna ansvarar dock för att fylla i uppgifter om nedanstående indikatorer:

Indikator	Definition
Engagemang i projekten	Antal deltagare totalt som medverkar aktivt i genomförandet av projektet
	Antal personer totalt som får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.
Deltagande barn och unga	Antal deltagare under 29 år som medverkar aktivt i projektets genomförande.
	Antal deltagare under 29 år som får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.
Deltagande seniorer	Antal deltagare över 65 år som medverkar aktivt i projektets genomförande
	Antal deltagare över 65 år som får någon form av utbildning, kompetensutveckling eller liknande.
Samarbeten	Antal samarbetsparter för att genomföra projekten.
Frivilligt arbete	Antalet utförda talkotimmar inom projekt.

4. Förvaltning och genomförande

Lokalkraft Leader Åland r.f. ansvarar för det operativa genomförandet av Fiskeleader-strategin och Fiskets lokala aktionsgrupp, en fiskeleadergrupp, implementerar och leder arbetet.

Lokalkraft Leader Ålands organisation är uppbyggd genom att privat, ideell och offentlig sektor arbetar tillsammans och främjar lokala initiativ, kunskap, innovativa idéer och engagemang för att utveckla och stärka attraktionskraften för ett hållbart, levande samhälle. Föreningens syfte är, att utgående från Ålands befolknings egna behov och värderingar, verka för att bevara den lokala servicen och de lokala arbetsplatserna, kunnande och sysselsättning, samt främja och utveckla den lokala befolkningens och besökarnas delaktighet och trivsel i enlighet med principerna för hållbar utveckling. Detta sker genom att föreningen genom två lokala aktionsgrupper implementerar metoden för lokalt ledd utveckling inom två EU-program på Åland; Leader inom CAP-strategiplanen och Lokal utveckling inom det operativa programmet för Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden. Leader Åland har lång erfarenhet av lokalt ledd utveckling och har ett fungerande nätverk, kompetens och arbets sätt. Föreningen bildades redan 2007 och har under de två senaste programperioderna beviljat stöd till 240 projekt. Metoden fungerar mycket väl på Åland och föreningen arbetar aktivt för att hela tiden sträva efter det mervärde som Leader kan ge ett område.

Lokalkraft Leader Ålands medlemmar består av föreningar, privatpersoner och samtliga åländska kommuner. Medlemmarna styr verksamheten genom att bland annat varje år behandla den verksamhetsplan och budget som styrelsen tillsammans med de lokala aktionsgrupperna tagit fram, samt tillsätter ledamöter i de lokala aktionsgrupperna och styrelsen.

Styrelsen, som består av ledamöter från de lokala aktionsgrupperna, ansvarar för de övergripande frågorna, medan de lokala aktionsgrupperna LAG och Fiskeleader FLAG ansvarar för förverkligandet av strategierna och behandlar projektansökningar. Både styrelse och de lokala aktionsgrupperna tillsätts enligt de direktiv som givits beaktande andel representation mellan tredje, privat och offentlig sektor. I Fiskets lokala aktionsgrupp är även representation från fiskerinäringen viktigt. Därutöver beaktas ledamöternas ålder, geografisk representation och kunskapsområde så att samtliga projekt kan behandlas likvärdigt och en bred kompetens och nätverk finns i aktionsgrupperna. Hälften av ledamöterna är i tur att avgå varje år och kan på föreningens höstmöte väljas om eller ersättas av nya ledamöter som nominerats. Styrelsen, den lokala aktionsgruppen och Fiskets lokala aktionsgrupp har varsin ordförande och vice ordförande som väljs för ett år i taget. Presidiet av tre ordförande har kontinuerlig kontakt och träffas tillsammans med Leaderkontorets personal för att stärka samsyn och utveckling.

Aktivering och kommunikation

En stor del av Lokalkraft Leader Ålands uppgift som genomförare av Leadermetoden och lokalt ledd utveckling är att sprida information, inspirera och erbjuda rådgivning. Leader Åland informerar om att medel i EU-programmen möjliggör förverkligande av projekt, hjälper till att utbilda kring användandet av det elektroniska ansökningssystemet samt ser till att öppenhet av beviljade projekt finns så att fler kan ta lärdom och hjälp av dem som redan har erfarenhet av Leader. Information sprids bland annat genom föreningens hemsida och sociala medier, genom informationstillfällen, möten, pressmeddelanden, medlemsbrev och genom direktkontakt till övriga intressenter och nätverk. Informationsmaterialet och rådgivningen har en pedagogisk och inspirerande framtoning för att öka tillgängligheten, förenkla och öppna för allas möjlighet att ansöka om projektstöd. Ledamöterna i Fiskets lokala aktionsgrupp är ambassadörer för metoden i sina nätverk och för det praktiska arbetet med kommunikation, administration, rådgivning och koordination krävs kompetent personal som arbetar agilt och effektivt.

Det är viktigt att de som sitter i styrelsen för föreningen och de som ingår i aktionsgrupperna har kunskap om de regelverk som finns samt känner sig säkra i sin roll och kan axla det ansvar som deras plats innebär, för att kunna ta bra beslut och på ett gediget korrekt sätt implementera Leadermetoden. Skolning och arbetsmöten ordnas kring strategierna och arbetsprocessen, om utvärdering och om det elektroniska stödsystemet. Utbudet av externa skolningar och seminarier följs internationellt och regionalt och Leader deltar i mån av möjlighet fortsättningsvis i de nätverk som etablerats under åren i stort och smått i Norden, Finland och Åland.

Urvalsprocessen

Ansökningar kan lämnas in löpande under programperioden, men Fiskets lokala aktionsgrupp kan fastslå mötesdatum och på så vis begränsa när ansökningar behöver vara inlämnade för att kunna behandlas på följande möte, samt välja att utlysa temaspecifika ansökningsomgångar vid behov. Stödmottagarna erhåller rådgivning av Leaderkontoret under hela ansökningsprocessen och ansökan kontrolleras genom en teknisk beredning. En föredragningslista med de ärenden som ska behandlas skickas ut inför Fiskets lokala aktionsgrupps möte för urval och bedömning. Ledamöterna bekantar sig med ansökningshandlingarna via det elektroniska ansökningssystemet. Vid behov ges de sökande möjlighet att presentera projektet på mötet eller vid ett platsbesök av personal eller en eller flera ledamöter, så att eventuella frågor kan besvaras och förtydligas. Fiskeleadergruppen samarbetar även med myndigheter och kan begära utlåtande från berörda instanser, som till exempel Ålands fiskevårdscentrum.

Beslutande möten kan hållas fysiskt, hybrid eller digitalt. Minst hälften av Fiskeleadergruppen ska vara närvarande för att mötet ska vara beslutsfört och av dessa ska minst hälften av de närvarande representera privat och tredje sektor. Ledamöterna diskuterar ansökan på mötet, på ett öppet och icke-diskriminerande sätt, där alla får möjlighet att komma till tals. Vid eventuella jävsituationer noteras detta i protokollet och berörd ledamot deltar inte i beslutet. Den tekniska beredningen går igenom och sedan utförs en av ledamöterna gemensam urvalskriteriebedömning efterföljt av beslut och framtagning av motivering för beslut.

Urvalskriteriebedömningen sker uteslutande av ledamöterna i Fiskets lokala aktionsgrupp och är ett viktigt verktyg för att säkerställa att projektens innehåll, syfte, mål och förväntade resultat passar inom ramen för Fiskeleaderstrategin. De kan också användas i det fall flera projekt konkurrerar om finansieringen. Lokalkraft Leader Åland har fått god erfarenhet av urvalskriteriebedömning under de senaste två programperioderna och har under dessa år prövat olika metoder efter att förbättringsmöjligheter identifierats.

Vid beslut om att prioritera projekt fastställer den lokala aktionsgruppen stödbeloppet och skickar sedan projektansökan vidare till Ålands landskapsregering som utför en teknisk laglighetskontroll för att sedan fastställa beslutet. När stödmottagarna har delgivits beslut håller Leaderkontoret ett möte med dem för att gå igenom beslutet och ge rådgivning kring genomförande, synlighet av stödet och redovisning.

För Leader Åland är en god relation med förvaltningsmyndigheten mycket viktig och föreningen kommer därför att kontinuerligt söka konstruktiva lösningar och skapa dialog för att förenkla och tydliggöra arbetet för bägge parter. Genom landsbygdsnätverket i Finland och Sverige och det europeiska landsbygdsnätverket samt det europeiska fiskerinätverket FAMENET finns hjälpmedel, skolningar och riktlinjer att ta del av.

Samarbete och nätverkande

Leader Ålands kontor finns på Ålands Landsbygdscentrum (ÅLBC) på området Jomala Gård. Där finns möjlighet att ta emot besök och hålla möten. Vi erbjuder även våra medlemmar, intressenter och stödmottagare att träffas via digitala möten samt utanför kontoret och möteslokalerna på Ålands Landsbygdscentrum.

Klustret Ålands Landsbygdscentrum är ett frivilligt samarbetsorgan av femton organisationer inom de blå och gröna landsbygdsnäringsarna, bland annat Ålands fiskodlarförening och Ålands fiskare. Förutom gemensamma kontors- och möteslokaler har ÅLBC en gemensam vision - att kunskap och samverkan får hela Åland att växa. Visionen uppnås genom att organisationerna utvecklar, utbildar och erbjuder rådgivning, i samverkan för ett framtidsorienterat Åland. Varje organisation som är verksam inom klustret Ålands Landsbygdscentrum har en plats i ledningsgruppen, som träffas en gång i månaden, där aktualiteter och gemensamma frågor diskuteras. Varje år hålls även en strategidag för ledningsgruppen och ett startskott där personal från alla organisationer medverkar för att bekanta sig med varandras verksamheter och hitta synergier. Sammanhållningen inom klustret är god och inspirerande.

Kontakten med Leader Ålands medlemmar är viktigt för oss och vi deltar ungefär en gång per år i de åländska kommundirektörernas möte, erbjuder informationsträffar hos kommunernas fullmäktige och styrelser samt

arrangerar allmänna informationstillfällen och seminarier för lokalbefolkningen. Leader Åland står alltid till förfogande för att delge information på olika föreningar, fiskelag och andra organisationers möten, på seminarier samt genom att utföra platsbesök. Föreningens vår- och höstmöten hålls på olika platser runt om på Åland, gärna i samband med ett projektbesök.

Lokalkraft Leader Åland är medaktörer i nätverket Bärkraft.ax och vår roll är att genom metoden för lokalt ledd utveckling stödja hållbara projekt i olika former och på så vis bidra till förverkligandet av visionerna i Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda. Genom nätverket har vi stärkt samarbetet med övriga organisationer och flera nätverk som Leader Åland helt eller delvis deltar i har skapats tack vare detta, som till exempel Ålands hållbara livsmedelsstrategi.

Leader Åland har kontakt med de övriga finska fiskeleadergrupperna och är intresserade av att fortsätta stärka samarbetet genom att delta i det nationella nätverket. Genom erfarenhetsutbyten och samverkan kan kunskap främja arbetet med lokal utveckling kring fiskerinäringen. Fiskets lokala aktionsgrupp har även samarbetat med leaderområden i Sverige. Även om Leademetoden i Sverige under programperioden 2023-2027 inte kommer att implementeras inom Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden, finns många liknande beröringspunkter i kustområdena, särskilt i Roslagen.

Vi planerar även fortsättningsvis ta del av de publikationer och evenemang som arrangeras av det europeiska fiskerinätverket FAMENET (tidigare FARNET). Nätverket öppnar möjligheter för utveckling och erfarenhetsutbyten med andra fiskeleadergrupper i Europa.

5. Uppföljning och utvärdering

Leaderkontoret har kontinuerlig kontakt med alla beviljade projekt under hela ansökningsprocessen, från projektidé, ansökan, genomförande och slutredovisning. Redan i ansökningsskedet ombeds stödmottagarna beskriva en väl förankrad idé med efterfrågade resultat från lokalsamhället och ta i beaktande hur fortsättningen efter projekttiden kan se ut. Både före och efter projektets slut fyller stödmottagarna i en av Leader Åland framtagen indikatorblankett (alternativt via ansökningssystemet) och ombeds dessutom svara på en utvärderingsenkät vid slutredovisning. Ett resultat av en insats kan förstås även få ett annat utfall än väntat och graden av effekterna kan variera beroende på typen av projekt. Långsiktiga effekter i lokalsamhället som till exempel ökat antal besökare och befolkning, nya arbetstillfällen, förändrade attityder eller förbättring av service och välfärd kan vara svåra att mäta eftersom de kan uppkomma efter programperiodens slut.

Uppföljning av strategins förverkligande och implementering diskuteras i Fiskets lokala aktionsgrupp kontinuerligt. Leaderkontoret säkerställer övervakningen av projekten kontinuerligt genom de uppgifter som fås från det elektroniska ansökningssystemet och genom kontakt med stödmottagarna, men också genom ett eget uppföljningssystem med rapporter och statistik genom vilket vi enkelt kan följa upp hur målen i strategin förverkligas samt var vi bör sätta in extra insatser. Uppföljningen går även att följa i föreningens verksamhetsberättelse som fastställs av medlemsmötet på våren. Alla projekt illustreras på hemsidan i ett transparent och inspirerande syfte.

Vid en eventuell revidering av strategin tar Fiskets lokala aktionsgrupp fram ett förslag i samråd med styrelsen för att sedan fastställa ändringen på nästa medlemsmöte. Förslaget till revidering skickas sedan in till Ålands landskapsregering. Justering av innehållet till bilagor till strategin kräver enbart behandling av Fiskets lokala aktionsgrupp och styrelsen.

6. Finansieringsplan

Åtgärd	EHFVF 48,54 %	ÅLR 51,46 %	Offentlig totalt	Fördelning per område	Privat finansiering	Total finansiering
Projekt	237 846	252 154	490 000	75,38 %	326 667	816 667
Fokusområde 1: Välmående fiskbestånd och livsmiljö	95 138	100 862	196 000	40 %	130 667	326 667
Fokusområde 2: Smak av sjö & hav	71 354	75 646	147 000	30 %	98 000	245 000
Fokusområde 3: Fiskekultur i arbete & fritid	71 354	75 646	147 000	30 %	98 000	245 000
Aktivering & förvaltning	77 664	82 336	160 000	24,62 %	0	160 000
Projekt + drift totalt	315 510	334 490	650 000	100 %	326 667	976 667

Finansieringsplanen och fördelningen mellan fokusområdena är indikativ och utfallet styrs därmed av efterfrågan och den lokala aktionsgruppens beslut. Principer kring stödprocent och stödtag hanteras genom beslut av Fiskets lokala aktionsgrupp, precis som förfarandet för övriga lokala aktionsgrupper i Finland.

I finansieringsplanen ovan uppskattas den offentliga finansieringen uppgå till ca 60 procent. Offentlig finansiering består i huvudsak av själva Leaderstödet (EU + LR) men det är även möjligt att ha övrig offentlig finansiering i projekt, till exempel kommunbidrag. Den privata finansieringsandelen uppskattas till i medeltal 40 %. Privat finansiering kan utöver privata medel utgöras av frivilligt arbete (talko) som värderas i projektbudget.

Årlig finansieringsram	2024	2025	2026	2027	Totalt
Drift totalt	40 000	40 000	40 000	40 000	160 000
Projektstöd	122 500	122 500	122 500	122 500	490 000
TOTALT	162 500	162 500	162 500	162 500	650 000

Verksamhetspenningen (drift) kommer att möjliggöra anställd personal, köpta tjänster, information och marknadsföring och övriga kostnader. Utöver driftbudgeten finansieras Leader Ålands verksamhet av medlemsintäkter och Leader inom de åländska interventionerna för Finlands CAP-strategiplan. Verksamhetspenningens fördelning över åren 2024–2027 är indikativ. Inför varje år uppgörs en budget som fastställs på Leader Ålands höstmöte av medlemmarna. Tack vare föreningens medlemsavgifter kan kontinuiteten i verksamheten tryggas tillfälligt i det fall driftmedel inte räcker till.